

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET
KOMMUNALAFDELINGEN

Civiløkonom H.A.

2. Københavns Kommune

3. Kopi til alle sagsbehandlere i 2. k.

Dato: 21. januar 2002
Kontor: 2. kommunekontor
J. nr.: 2000/1114/101-1
Sagsbeh.: IKM
Fil-navn: konkr/kf/Ole Dam

Ved brev af 12. september 2000 har De anmodet Indenrigsministeriet (nu Indenrigs- og Sundhedsministeriet) om at vurdere, om den praksis, som Københavns Kommune ifølge Deres oplysninger har med at udbetale erstatning til borgere for formuetab som følge af, at de er blevet bestjålet af kommunalt ansatte, er lovlig.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har nu afsluttet behandlingen af sagen, og det er ministeriets opfattelse, at det ud for de foreliggende oplysninger ikke kan lægges til grund, at Københavns Kommunes praksis på det nævnte område er ulovlig.

Her følger først en gennemgang af sagens baggrund og derefter en nærmere begrundelse for Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse.

Sagens baggrund

Ved brev af 12. september 2000 anmodede De ministeriet om at vurdere, om den praksis, som Københavns Kommune ifølge Deres oplysninger havde med at udbetale erstatning til borgere for formuetab som følge af, at de er blevet bestjålet af kommunalt ansatte, var lovlig. De henviste til, at kommunen ifølge Deres oplysninger fulgte den praksis, at man ubetalte erstatning, uanset om kommunen var juridisk erstatningsansvarlig, og uanset om det i det enkelte tilfælde var ganske åbenbart, at kommunen ikke kunne pålægges erstatningspligt. De henviste til, at Tilsynsrådet for Københavns Amt i en udtalelse af 22. august 2000 til Glostrup Kommunalbestyrelse havde udtalt, at en kommune ikke lovligt kunne yde erstatning til en borger, hvis det var fastslået, at kommunen ikke var erstatningsansvarlig.

Ministeriet anmodede herefter ved brev af 25. september 2000 Københavns Borgerrepræsentation om en udtalelse om sagen.

Ved brev af 12. oktober 2001 meddelte Københavns Borgerrepræsentation, at retningslinier af den nævnte karakter ikke fandtes i Københavns Kommune, ligesom kommunen ikke havde nogen praksis med at udbetale erstatning til borgere for formuetab som følge af, at de var blevet bestjålet af kommunalt ansatte.

Ved brev af 30. oktober 2001 til ministeriet fremsendte De et bilag, som efter det oplyste skulle være en kopi af Københavns Kommunes instruks til kommunens institutioner. De oplyste, at De havde fået tilsendt instruksen af kommunen i 1998. De anførte videre, at De var bekendt med, at kommunen i en konkret sag havde udbetalt erstatning til en person, der var blevet bestjålet af en hjemmehjælper efter, at hjemmehjælperen var blevet dømt til at betale erstatning. Endelig anmodede De ministeriet om at udbede kommunen om en forklaring på, hvorfor kommunen havde været et år om at besvare ministeriets henvendelse.

Af det af Dem fremsendte bilag fremgår blandt andet følgende:

”Det er tvivlsomt, om centret som arbejdsgiver er erstatningspligtig, når medarbejderen fx. begår tyveri m.v. Forvaltningen har imidlertid igennem en årrække haft den praksis at udbetale erstatning pr. kulance, når en medarbejder ved domstolene er blevet dømt for berigelsesforbrydelser mod brugeren.

Såfremt der ikke rejses tiltale eller pågældende frifindes ved domstolen kan centret evt. blive erstatningsansvarlig, fx. hvis pengenes bortkomst skyldes medarbejderens uforvarselige adfærd....

Centret anmoder endvidere om brugerens samtykke til at måtte rette henvendelse til politi, anklagemyndighed og domstolene under sagens forløb – det er vigtigt, at centret er orienteret, fordi centret i givet fald skal lade foretage afskedigelse og betale kulanceerstatning....

Hvis der bliver afsagt fældende dom i sagen, herunder om tilbagebetaling af det skyldige beløb, anmodes brugeren om at transportere sit domskrav til centret mod, at centret fyldestgør brugeren i overensstemmelse med dommen....

En transporterklæring på domsudskriftet kan fx. se sådan ud:

”Mit tilgodehavende hos N.N. (domfældte), ifølge foranstående udskrift af Københavns Byrets dom, stort kr. xxxx inkl. sædvanlig rente, transporterer jeg herved til Socialcentret Indre By, der har fyldestgjort mig for overdragelsen med kr. xxxx.”...

Hvis domfældte ikke indgår i en frivillig afdragsordning med centret eller overholder en sådan ordning, anmoder centret en advokat om at gennemtvinge kravet ved fogedretten.”

Ministeriet sendte ved brev af 5. november 2001 Deres brev i høring i Københavns Kommune.

Ved brev af 5. november 2001 fremsendte Københavns Kommune økonomiudvalgets indstilling til borgerrepræsentationen med sagsfremstilling, som ved en fejl ikke var bilagt kommunens udtalelse af 12. oktober 2001 til ministeriet. Af økonomiudvalgets indstilling med sagsfremstilling fremgår blandt andet følgende:

”Økonomiforvaltningen har i forbindelse med sagen rettet forespørgsler til Sundhedsforvaltningen og til Familie og Arbejdsmarkedsforvaltningen. Forvaltningerne kunne ikke bekræfte sådanne retningsliniers eksistens.

Sundhedsforvaltningen har i oktober 1999 udgivet en pjece, der skal bidrage til at sikre, at medarbejdere i Sundhedsforvaltningen ved, hvordan man forholder sig til klienters penge.

Efter en nærmere granskning finder Økonomiforvaltningen det sandsynligt, at den tekst som Ole Dam refererer til, er en korrekturudgave til nogle retningslinier, som imidlertid aldrig er blevet udstedt....

Ifølge lovgivningen har Københavns Kommune som arbejdsgiver et erstatningsansvar overfor klienter, hvis de bestjæles af kommunalt ansatte og hvis kommunen ikke har instrueret medarbejderne om, hvordan de skal håndtere klienters pengesager. Disse instrukser er udarbejdet og er blevet udleveret til de relevante medarbejdere samtidig med at nye medarbejdere (i hjemmepleje, på plejehjem mv.) løbende bliver orienteret. Sundhedsforvaltningen og Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser herudover, at kommunen ikke har praksis for at udbetale erstatning, men at det udelukkende sker, hvis kommunen vurderes at være erstatningsansvarlig i henhold til gældende lovgivning.

Økonomiforvaltningen har således anvendt en del tid på sagen bl.a. for at kontakte [redacted] direkte, drøfte sagen med forvaltningerne m.v. for at sikre en grundig vurdering af sagen, herunder juraen på området.

Under henvisning til ovenstående må Økonomiforvaltningen konkludere, at Københavns Kommune ikke har en praksis med at udbetale erstatning i disse sager.

Sammenfatning

I Københavns Kommune findes ikke retningslinier om, at der skal foretages erstatningsudbetalinger i forbindelse med en borgers formuetab som følge af, at borgeren er blevet bestjålet af en kommunalt ansat.

Udbetaling af erstatning vil udelukkende ske på baggrund af en nærmere vurdering af den konkrete sag, dvs. hvis kommunen vurderes at være erstatningsansvarlig.

Endvidere har kommunen ingen praksis for at udbetale erstatninger i disse tilfælde.”

Ved brev af 6. november 2001 har Københavns Kommune fremsendt en supplerende udtalelse til ministeriet. Af udtalelsen fremgår blandt andet følgende:

”1. Iflg. lovgivningen har Københavns Kommune, som arbejdsgiver, et erstatningsansvar overfor klienter der bestjæles, hvis kommunen ikke har instrueret personalet om, hvordan de skal håndtere klienters pengesager.

2. Der er både i Familie- og arbejdsmarkedsforvaltningen og Sundhedsforvaltningen udarbejdet instrukser om hvordan personalet skal håndteres klienters pengesager. Instrukserne er udleveret til personalet, samtidig med at nyt personale løbende bliver orienteret.

3. Kommunen kan dog under ganske særlige omstændigheder udbetale erstatning. Udbetaling af erstatning vil alene ske på baggrund af en nærmere vurdering af den enkelte sag.

Der er således ikke tale om, at kommunen har en egentlig praksis for at udbetale erstatning, og det er da heller oplyst, at der har fundet udbetalinger sted efter at instrukserne er udarbejdet.”

Den 9. november 2001 fremsendte ministeriet kopi af Københavns Kommunes brev af 5. og 6. november 2001 til Dem.

Ved brev af 12. november 2001 har De anmodet ministeriet om at indlede en nærmere undersøgelse af de reelle kendsgerninger i sagen, idet det efter Deres opfattelse ikke kan være korrekt, at den af Dem tidligere fremsendte instruks, som De har fået fremsendt af Københavns Kommune, ikke er gældende. De finder endvidere, at ministeriet bør gennemgå og vurdere hændelsesforløbet i den konkrete sag, som De tidligere har henvist til. De har i den forbindelse henvist til, at kommunen efter Deres opfattelse har udbetalt erstatning med økonomisk tab for kommunen i den konkrete sag, selvom kommunen ikke har været erstatningsansvarlig.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets udtalelse

Det tilsyn, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet udøver over for Københavns Kommune, er et retligt tilsyn. Tilsynet omfatter kun spørgsmål om, hvorvidt der er sket en tilsidesættelse af lovgivningen, herunder offentligretlige grundsætninger, jf. §§ 47 og 61 i den kommunale styrelseslov (lovbekendtgørelse nr. 629 af 29. juni 2001).

De kommunale tilsynsmyndigheder kan derfor ikke tage stilling til, om kommunernes sagsbehandling er rimelig eller hensigtsmæssig eller til spørgsmål vedrørende skønsudøvelse, så længe skønnet udøves inden for de rammer, der er fastsat i lovgivningen. Tilsynet kan heller ikke tage stilling til, om en kommune har iagttaget god forvaltningsskik, herunder til de grundsætninger om rimelig sagsbehandlingstid, som kan udledes af principperne for god forvaltningsskik.

Det kommunale tilsyn omfatter desuden kun lovgivning, der særligt retter sig til kommunerne og andre offentlige myndigheder. Tilsynsmyndighederne kan derfor ikke tage stilling til spørgsmål af privatretlig karakter. De kommunale tilsynsmyndigheder kan dog i sager af i øvrigt privatretlig karakter tage stilling til, om en kommune handler i overensstemmelse med almindelige kommunalretlige grundsætninger og almindelige offentligretlige retsgrundsætninger, herunder offentligretlige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen.

Tilsynsmyndighederne behandler deres legalitetstilsynssager på skriftligt grundlag, og myndighederne har ikke mulighed for at foranstalte vidneførsel. Tilsynsmyndighederne har således begrænsede muligheder for at skabe klarhed over en sags faktiske omstændigheder, såfremt der foreligger indbyrdes modstridende oplysninger i sagen, og det skriftlige grundlag (kommunens sagsakter og eventuelle supplerende sagsakter) ikke giver grundlag for en entydig fastlæggelse af sagens faktum. I Folketingets Ombudsmands praksis er det antaget, at udgangspunktet for de kommunale tilsynsmyndigheders vurdering af en uenighed om sagens faktiske forhold må være, at tilsynsmyndigheden kan lægge kommunens oplysninger til grund. Der henvises i det hele til Folketingets Ombudsmands beretning 1993, side 119 (126), og til betænkning 1395/2000 om statens tilsyn med kommunerne, side 114.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse vil en kommune ikke være berettiget til at udbetale erstatninger til borgere for formuetab som følge af, at de er blevet bestjålet af kommunalt ansatte, i tilfælde hvor kommunen ikke er erstatningsansvarlig. Baggrunden herfor er, at de uskrevne regler om kommuners opgavevaretagelse (kommunalfuldmagtsreglerne) indeholder en grundsætning om, at en kommune som udgangspunkt ikke uden lovhjemmel må yde tilskud til enkeltpersoner. Denne grundsætning er ikke til hinder for, at en kommune yder et beløb til en enkeltperson, når dette er begrundet i varetagelsen af hensynet til at begrænse kommunens udgifter til erstatning, herunder udgifter i forbindelse med gennemførelse af en retssag. Den indebærer til gengæld, at kommunen ikke vil kun-

ne yde erstatning til en borger, der er blevet bestjålet af en af kommunens ansatte, hvis det ved dom er fastslået, at kommunen ikke er erstatningsansvarlig.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet må på baggrund af Københavns Kommunes oplysninger til ministeriet lægge til grund, at Københavns Kommune ikke har en praksis med at udbetale erstatninger til borgere for formuetab som følge af, at de er blevet bestjålet af kommunalt ansatte, i tilfælde hvor kommunen ikke er erstatningsansvarlig. Det kan derfor ikke ud fra de foreliggende oplysninger lægges til grund, at kommunens praksis på det nævnte område er ulovlig.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet foretager herefter ikke videre i sagen.

Kopi af dette brev er sendt til Københavns Kommune.

Med venlig hilsen

Inger Mogensen

Ad 2. Not

+ Hvilket herved meddeles.